

กรอบปฏิบัติการที่ ๓ พูดเพื่อเรียนรู้ (Learning Talk)

บันทึกนี้ตีความจาก บทที่ ๗ Repertoire 3: Learning Talk และส่วนหนึ่งของ Appendix I

สำหรับเด็กเล็ก ภาษาพูดทำหน้าที่ ๗ อย่างคือ (๑) เป็นเครื่องมือบอกความต้องการ (๒) เพื่อควบคุมหรือกำกับ (๓) เพื่อสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ (๔) เพื่อแสดงออกทางอารมณ์ของตนเอง (๕) เพื่อหาคำตอบ (๖) เพื่อสนองตอบต่อการรับรู้เรื่องราว (๗) เพื่อสื่อสารข้อมูล โดย ๔ ข้อแรก เป็นการบอกความต้องการทางกายหรืออารมณ์ ๓ ข้อหลัง ช่วยให้เด็กทำความเข้าใจโลกรอบตัว คือเพื่อการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ภายนอกตัว

โปรดสังเกตว่า เด็กในฐานะมนุษย์ใช้การพูดเพื่อการเรียนรู้ทั้งเพื่อรู้จักตนเองและเพื่อรู้จักโลก ผ่านการพูดหลากหลายแบบ แต่ในระบบการศึกษาแบบเดิมเมื่อเด็กเข้าโรงเรียน กลับถูกห้ามพูด ให้พูดได้เฉพาะเพื่อการตอบคำถามของครูเท่านั้น จึงเป็นการปิดกั้นการเรียนรู้อย่างเป็นธรรมชาติ การเรียนรู้แบบसानเสวนาจึงเป็นวิธีการแก้อ่อนของการศึกษาในรูปแบบเดิม คือแทนที่จะห้ามพูด กลับส่งเสริมให้พูดเพื่อการเรียนรู้ของตนและของเพื่อนๆ

ครูจึงต้องมีทักษะ พูดเพื่อเคลื่อนการเรียนรู้ (talk move) ของศิษย์ โดยจับเอาประเด็นที่ศิษย์พูดมาพูดต่อ เพื่อกระตุ้นให้ศิษย์พูดเพื่อการเรียนรู้ในระดับที่ลึกและเชื่อมโยงยิ่งขึ้น ได้ผลดีทั้งต่อการพัฒนาสมอง และต่อความรู้ความเข้าใจเนื้อหาสาระในมิติที่ลึกและเชื่อมโยงยิ่งขึ้น

ในการเรียนแบบสอนเสวนา นักเรียนต้องไม่พูดเพื่อเรียนรู้เพียงพูดตอบคำถามเท่านั้น นักเรียนต้องรู้จักพูดเพื่อตั้งคำถาม รู้จักพูดเพื่ออธิบายความคิด ขยายความคิด และตรวจสอบความคิด ซึ่งหมายความว่าต้องฟังและทำความเข้าใจผู้อื่นไปพร้อมๆ กัน การพูดเพื่อเรียนรู้จึงเป็นกระบวนการเชิงปฏิสัมพันธ์

การพูดเพื่อเรียนรู้ของนักเรียนมี ๘ แบบ ที่มีส่วนซ้อนทับกัน คือ

- **พูดเพื่อจัดการสถานการณ์ (transactional)** ได้แก่ การถาม ตอบ บอก สอน อธิบาย อภิปราย
- **พูดเพื่อบอกกล่าว (expository)** ได้แก่ อ่านให้ฟัง นำเสนอและอธิบาย บอก อธิบาย บอกรายละเอียด ขยายความ
- **พูดเพื่อถาม (interrogatory)** ใช้คำถามหลากหลายแบบในหลากหลายบริบท ได้แก่ ยื่นข้อเสนอ ถาม ถามหาข้อมูล ให้คำตอบ
- **พูดเพื่อสำรวจไปข้างหน้า (exploratory)** เพื่อเจาะหาความคิด อาจโดยเสนอแนะ คาดเดา ตั้งสมมติฐาน หรือพูดลอยๆ หรือโดยถามเจาะประเด็น หรือให้เกิดความชัดเจน
- **พูดเพื่อตรวจสอบความน่าเชื่อถือของเหตุผลหรือข้อมูลหลักฐาน (deliberative)** เป็นการพูดเชิงเหตุผลและข้อโต้แย้ง โดยให้เหตุผล ตั้งคำถาม โต้แย้ง ปกป้อง ให้สมมติฐาน ทำทนาย พิสูจน์ วิเคราะห์ สังเคราะห์ ชกแจง ตัดสิน
- **พูดเชิงจินตนาการ (imaginative)** โดยใคร่ครวญและบอกโอกาสที่อาจเป็นไปได้ ผ่านการพูดแบบคาดเดา สร้างภาพ พูดลอยๆ บอกเล่า ทำนาย
- **พูดแสดงความคิด (expressive)** บอกความรู้สึก ความคิด ข้อสงสัย
- **พูดเชิงประเมิน (evaluative)** พูดบอกข้อมูล ข้อคิดเห็น การคาดการณ์ ข้อโต้แย้ง เพื่อนำไปสู่การตัดสิน

ผมขอตั้งข้อสังเกตว่า ในชีวิตจริงการพูดไม่ได้เกิดขึ้นโดดๆ แต่เกิดขึ้นเป็นส่วนหนึ่งของปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ที่สื่อสารกันหลายช่องทาง โดยการพูดเป็นเพียงช่องทางหนึ่งเท่านั้น ในการสื่อสารมีการส่งสารและรับสารต่อเนื่องกันเกือบจะทันที ดังนั้น การพูดเพื่อเรียนรู้จึงต้องคู่กับการฟังและรับสารจากช่องทางอื่นๆ นำมาตีความเพื่อส่งสารกลับ เกิดปฏิสัมพันธ์และการเรียนรู้

ครูต้องเข้าใจความหมายเชิงลึกของการพูดและการสื่อสารของศิษย์ เข้าใจไปถึงความรู้สึกนึกคิดของศิษย์ และใช้ความเข้าใจนั้นในการออกแบบกิจกรรมต่อไป (อย่างทันควัน) เพื่อกระตุ้นการเรียนรู้ของศิษย์

เรื่องเล่าจากห้องเรียน

เมื่อวันอังคารที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๔ คุณครูอ้น - กรวิทย์ ตรีศาสตร์ ได้ส่งแผนการเรียนรู้ เรื่อง “ใช้สื่อเรียนรู้อย่างชาญฉลาด” มาถึงคุณครูใหม่ - วิมลศรี ศุภิลวรรณ ในไลน์กลุ่มภูมิปัญญาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ พร้อมกับไลน์มาว่า “พี่ใหม่ ผาดูแผนให้หน่อยนะครับ ว่ามีความกลมกล่อมหรือยัง” ครูใหม่ได้ตอบกลับไปว่า “โครงใหญ่ใช้ได้แล้วจะ แต่น่าจะมีคำถามที่ชวนสงสัยเปิดนำมาให้นักเรียนได้พูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันก่อน เช่น “นักเรียนเชื่อใหม่ว่าคนสมัยก่อนมีชีวิตที่อุดมสมบูรณ์ได้โดยไม่ต้องมีเงินติดตัวแม้แต่บาทเดียว” “ชีวิตที่อุดมสมบูรณ์คืออะไร” เป็นต้น เมื่อคุณครูจบ ลองตั้งคำถามว่า “วัฒนธรรมแบบนี้ดีงามไหม” ฯลฯ

หลังจากที่ร่วมกันคิดแต่งแต้มแผนการเรียนรู้ให้มีความสมบูรณ์แล้ว ครูอ้น กับคุณครูกิ๊ก - นินนุณา นาคนุญช่วย ครูคู่วิชาก็ได้ไปทำการวางลำดับขั้นของกระบวนการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับเวลาการเรียนในรูปแบบออนไลน์ที่มีอยู่ ๙๐ นาที โดยได้เพิ่มเรื่องของ *การฝึกพูดเพื่อเรียนรู้* ลงไปในแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อเพิ่มเติมความกลมกล่อมให้กับการเรียนรู้เอาไว้ ดังนี้

๑. ขั้นนำ

๑.๑ ให้นักเรียนเข้าโปรแกรม zoom มาให้พร้อมหน้า จัดเตรียมเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ให้เรียบร้อยพร้อมใช้งาน อยู่ในพื้นที่ที่เหมาะสมพร้อมเรียน จัดเตรียมอุปกรณ์สำหรับเรียนรู้วิชาภูมิปัญญาภาษาไทยให้พร้อม ทั้งเครื่องเขียน และสมุด

๑.๒ ครูชวนให้นักเรียนนำคู่มือกำกับตนเองเพื่อมายืนยันกับเป้าหมายที่ตั้งไว้ และมุ่งมั่นตั้งใจทำให้ได้ตามเป้าหมาย

๑.๓ ครูเปิดภาพวาดลายเส้นการ์ตูนวิถีชีวิตชาวไทยสมัยก่อน ให้นักเรียนดู เพื่อกระตุ้นจินตนาการ และก่อความเชื่อมโยงกับประสบการณ์จริง จากนั้นถามนักเรียนว่า “เชื่อใหม่ว่าคนสมัยก่อนมีชีวิตที่อุดมสมบูรณ์ได้ โดยไม่ต้องมีเงินติดตัวแม้แต่บาทเดียว” และ “ชีวิตที่อุดมสมบูรณ์คืออะไร” ให้นักเรียนแลกเปลี่ยนร่วมกันอย่างอิสระ

๑.๔ ครูชวนนักเรียนมาดูข่าว “ข่าวชานาแลกลาชาวเล” ผ่านวิดีโอผ่านวีดิทัศน์ เพื่อให้เห็นถึงวิถีชีวิตคนไทยที่มีมาแต่ไหนแต่ไร และยังคงมีให้เห็นอยู่ทั่วไปในชนบท

๑.๕ เมื่อดูวิดีโอทัศน์จบแล้ว ครูถามว่า “วัฒนธรรมที่ใครมีอะไรก็มาแบ่งปันกันแบบนี้ ดีงามไหม” ให้นักเรียนแลกเปลี่ยนร่วมกัน

๑.๖ ครูพูด “เมื่อสักครู่นี้ได้รับการแบ่งปันผ่าน “ข่าว” ที่เป็นสื่อภาพและเสียงแล้ว คราวนี้เราลองมารับรู้การแบ่งปันผ่าน “ข่าว” สื่อสิ่งพิมพ์กันบ้าง

๑.๗ ครูถามนักเรียนว่า คำว่า “ข่าวในภาษาอังกฤษ คือคำว่าอะไร” (NEWS) “แล้ว คำว่า NEWS มีที่มาจากคำว่าอะไรบ้าง” “ข่าวนี้เป็นเรื่องราวของคนในภาคใด”

๑.๘ ครูเปิด PDF ข่าวหนังสือพิมพ์ออนไลน์ “ข่าวชานาแลกลาชาวเล” ให้นักเรียนอ่าน

๑.๙ ให้นักเรียนแลกเปลี่ยนร่วมกันเป็นการสรุปอีกครั้งว่า เห็นวิถีชีวิตของคนไทย อย่างเป็นบ้างจากเรื่องที่ได้อ่าน

๑.๑๐ ให้นักเรียนสะท้อนว่าตนเองถนัด ชื่นชอบ หรือเรียนรู้กับสื่อไหนได้ดีมากกว่ากัน ระหว่างสื่อวิดีโอทัศน์กับหนังสือ หากเลือกวิดีโอทัศน์ให้กดโลก เลือกหนังสือให้กดหัวใจ ครูดูแนวโน้มในการเลือกสื่อของนักเรียนในห้องพร้อมสะท้อนให้นักเรียนรับทราบ ก่อนจะพานักเรียนไปหาข้อดีข้อด้อยของสื่อแต่ละประเภท

๒. ขั้นก่อเกิดโจทย์งาน

โจทย์ : สื่อที่ชอบ สื่อที่ใช้

๑. ข้อดีและข้อด้อยของสื่อวิดีโอทัศน์

๒. ข้อดีและข้อด้อยของสื่อหนังสือ

๓. สื่อที่ฉันชอบ ถนัด และเรียนรู้ได้ดีที่สุดคือ... เพราะ...

๓. ขั้นออกแบบ

๓.๑ ครูเปิด PPT ตัวอย่างเครื่องมือการทำงาน เช่น ตาราง อินโฟกราฟิก ผังมโนทัศน์ ให้นักเรียนดูเป็นแรงบันดาลใจ

๓.๒ นักเรียนทำการสำรวจว่าตนเองเหมาะกับการใช้สื่อประเภทไหนมากที่สุด ระหว่างวิดีโอทัศน์กับหนังสือ

๔. ขั้นทำงาน

นักเรียนทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามโจทย์ที่กำหนดออกมาโดยใช้เครื่องมือที่เหมาะสม เช่น ตาราง อินโฟกราฟิก ผังมโนทัศน์ เป็นต้น

๕. ชั้นอภิปราย

๕.๑ ครูเปิดห้องย่อยให้นักเรียนแลกเปลี่ยนแนวความคิดร่วมกัน

๕.๒ ให้ตัวแทนแต่ละห้องย่อยออกมานำเสนอแนวความคิดของเพื่อนๆ ในกลุ่มที่ห้องใหญ่ว่าเป็นไปในทิศทางใด

๕.๓ ครูพูดแนะนำส่งท้ายว่า เมื่อเรารู้แนวทางการเรียนรู้ของตนเองแล้วว่าชอบสื่อแบบไหน ให้ไปฝึกจากสิ่งที่ชอบก่อน แต่เมื่อเราต้องทำงานบางอย่างแล้วสื่อที่ชอบให้เราได้ ไม่ได้ เราก็ต้องไปหาจากอีกสื่อหนึ่งเพื่อทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น

ในตอนเย็นวันนั้นครูใหม่ได้ไลน์เข้าไปบอกกับกลุ่มว่า “พี่ว่าคลิปการเรียนการสอนและเรื่องเล่าจากชั้นเรียน ตอน ขาว ขาว ข้าว ของอันกับก๊ก น่าจะเป็นตัวอย่างที่จะนำมาใช้ประกอบความเข้าใจในเนื้อหาของตอนนี้ได้อย่างเหมาะสมมากๆ เลย”

ครูก๊กก็ตอบกลับมาว่า “ตอนสอนอาจจะตื่นเต็นเลยนะคะเนี่ย ๕๕๕๕๕”

เช้าวันศุกร์ที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๖๔ ในคาบเรียนภูมิปัญญาภาษาไทย ของห้อง ๕/๒ ครูก๊กเริ่มจัดกระบวนการเรียนรู้ตามแผนที่เตรียมไว้ด้วยหัวใจที่เบิกบาน

ครูก๊ก : วันนี้ครูจะชวนเด็กๆ มาดูอะไรบางอย่าง เด็กๆ เชื่อไหมว่าคนสมัยก่อนเขามีชีวิตที่อุดมสมบูรณ์ได้โดยไม่ต้องมีเงินติดตัวเลยแม้แต่บาทเดียว

ครูจิก : เขามีชีวิตที่อุดมสมบูรณ์ได้โดยไม่ต้องมีเงินติดตัวเลยแม้แต่บาทเดียวเลย เด็กๆ เมื่อก็มีเสียงแทรกออกมาคนหนึ่งว่าเชื่อนะ แต่ที่นี้ครูจิกก็อยากที่จะถามเด็กๆ ว่าแล้วชีวิตที่สมบูรณ์ในรูปแบบนั้น ชีวิตที่สมบูรณ์แบบที่ว่าเป็นคืออะไรหรือ เป็นแบบไหนชีวิตที่สมบูรณ์ที่ครูจิกพูดถึงตอนนี้ เอ้า... ปาล์ม เชิญค่ะ

ปาล์ม : คือถ้าสมมติว่าคนหนึ่งมีอาหารอย่างหนึ่ง แล้วเราก็มีอาหารอีกอย่างหนึ่ง ถ้าเราอยากกินอาหารที่อีกคนหนึ่งมีเราก็อาจจะเอาไปแลกกัน

ครูจิก : อ้อ... เธอมีงานนี้ ฉันมีงานนี้ ถ้าเรากินด้วยกัน เราก็เอาไปแลกกันกิน แล้วตรงนี้ ปาล์มเห็นชีวิตที่สมบูรณ์อย่างไรหรือคะ จากการแลกอาหารซึ่งกันและกัน

ปาล์ม : มันเหมือนกับว่าไม่ต้องใช้เงินก็ได้

ครูจิก : ไม่ต้องใช้เงินก็ได้แล้วเราใช้อะไรล่ะ

ปาล์ม : นึกคำพูดไม่ออก

ครูจิก : ไม่ต้องใช้เงินก็ได้ ก็มีชีวิตที่สมบูรณ์ได้ เออ...แล้วใช้อะไรล่ะ อย่างนั้นระหว่างรอปาล์มเรียบเรียงคำพูด เราลองฟังเพื่อนคนอื่นก่อนไหม... มะนาวว่าอย่างไรคะ

- มะนาว : ก็คือใช้ชีวิตแบบพอเพียงค่ะ คือเราก็อาจจะต้องใช้เงินในการซื้อ ซ่อมบ้าน หรือว่าทำอะไรแบบนี้ แต่ว่าเราไม่จำเป็นต้องใช้เงินกับทุกอย่าง เช่น เดียวนี้ เราใช้เงินไปกับการสั่งอาหาร โดยที่เราไม่รู้ตัว แต่ว่าคนที่เขาอยู่ต่างจังหวัด หรือว่าเขาพอเพียง เขาก็ปลูกผักแล้วเขาก็กินเอง แล้วเขาก็ทำอาหารกินเอง อย่างนี้ค่ะ ก็เป็นความพอเพียงค่ะ
- ครูจ๊ก : ชีวิตที่อุดมสมบูรณ์ของมะนาวก็คือการอยู่อย่างพอเพียง การพึ่งพาตัวเองได้ เท่านั้นเราก็คงสมบูรณ์ในแบบของเราแล้วใช่ไหมลูก... เมจิล่ะคะ
- เมจิ : หนูมองในมุมของหนูนะคะ หนูคิดว่าเขาเป็นผู้ผลิตค่ะ เพราะว่าตอนนี้เราซื้อของเขามากิน เราจ้างเขาสร้างบ้าน เราอะไรอย่างนี้ เราก็คล้ายๆ ผู้บริโภคค่ะ แล้วเขาก็เป็นผู้ผลิต แล้วคิดว่าคนต่างจังหวัดเขาก็เป็นผู้ผลิตเหมือนกัน เพราะว่าสร้างบ้านที่ครูบอก ก็คือปกติถ้าเราสร้างบ้านเราก็ต้องใช้ช่าง แล้วเราก็จ่ายเงินช่างไปแล้วช่างก็จะเอาอะไรมาตอบแทนเรา แต่หนูคิดว่า ตอนนั้นเขาน่าจะยังไม่มีอะไร แบบเขายังไม่ได้คิดอะไร เขาก็ต้องทำ พึ่งพาตัวเองให้ได้ หนูเลยคิดว่าเขาเป็นผู้ผลิต แบบสร้างบ้าน เขาก็ต้องไปตัดไม้ มาสร้างเอง มาหาสีเอง อะไรแบบนี้ คือเขาก็เป็นคนทำเอง เขาไม่ได้มาจ้างใครทำ
- ครูจ๊ก : หมายความว่า เป็นชีวิตที่อยู่ด้วยการพึ่งพาตัวเองได้ คุณจะสร้างบ้าน คุณก็ไปเรียนรู้การตัดไม้ ไปตัดไม้มา ไปเรียนรู้วิธีการทำ เท่านั้นมันก็มีชีวิตที่อยู่ได้ด้วยการพึ่งพาตัวเองใช่ไหมลูก... แล้วแพมล่ะลูก
- แพม : ของหนูคล้ายปาล์มตอนแรกเลยคะ คือเขาใช้การแบ่งปันกัน และใช้แชร์อาหารกัน ช่วยกันทำอะไรแบบนั้น เขาก็แชร์ของที่มีให้กันได้ ของที่ขาดของที่เหลือ อะไรแบบนี้ เขาใช้น้ำใจแทนเงินด้วยคะ
- ครูจ๊ก : ขอบคุณคะ เสริมจากปาล์มนะ แพมบอกว่าเห็นตรงกันเลยแต่ก็มองเห็นอีกว่าสิ่งที่เขาใช้แทนเงินคือใช้น้ำใจให้กันและกัน กลับมาที่ปาล์มอีกรอบหนึ่ง เมื่อกี้ครูจ๊กถามค้างไว้
- ปาล์ม : คล้ายๆ ที่แพมแชร์ไว้ก็คือใช้น้ำใจในการแบ่งปันกัน แล้วมันก็ไม่จำเป็นที่จะต้องใช้เงินทุกเรื่องเหมือนกับที่มะนาวบอกด้วย
- ครูจ๊ก : ครูจ๊กชื่นชมเด็กๆ หลายคนเลยนะ ฟังจากที่ได้ๆ แลกเปลี่ยนนะ มีการเชื่อมโยงความคิดระหว่างของตัวเองกับของเพื่อน มีการช่วยเสริม มีการเห็นด้วยกับของเพื่อนตรงนั้นตรงนี้ คือชื่นชมกับเด็กๆ ที่ตั้งใจฟัง แล้วอยู่ไปด้วยกันในตอนนั้นนะ... เจนาย ว่าไงลูก

เจนาย : เปล่าครับ แค่จะบอกว่าขอตัวไปแป็บหนึ่งนะครับ พันหลุด

ครูก๊ก : อ้าวพันหลุด เชิญครับเจนาย เด็กๆ ไม่เป็นไรค่ะ ไม่เป็นไร... เมจิ
ข้าเพื่อน ตัวเองก็ (พัน) เพิ่งหลุดไปเมื่อเช้า

เด็กๆ เรามาเริ่มเข้านี้กับชีวิตที่อุดมสมบูรณ์โดยที่ไม่ต้องมีเงินแม้แต่บาทเดียว
เด็กๆ ก็เห็นแล้วว่าเราก็สามารถมีชีวิตแบบนั้นได้ โดยที่ไม่เห็นต้องมีเงินเลย จากอะไรละ
จากน้ำใจ จากการแบ่งปันที่เพื่อนได้ตอบไปเมื่อสักครู่นี้ละคะ ที่นี้เด็กๆ วันนี้ครูก๊กจะพา
เรามาเรียนรู้วิถีชีวิตของคนไทยนี่ละ แผนการเรียนรู้ของเราในวันนี้มีชื่อว่า “ชาว ช่าว ช่าว”
ครูก๊กพูดโดยไม่ได้พิมพ์หรือเขียนให้เด็กๆ เห็นนะ พอจะนึกออกไหมว่าคำนี้เขียน
แบบไหน แล้วใครเห็นอะไรจากคำที่ครูก๊กพูดบ้าง “ชาว ช่าว ช่าว” เอ้า... กินใจ เชิญครับ

กินใจ : ก็คือมันเป็นคำที่ผันไปได้เรื่อยๆ แล้วมันมีความหมายทุกคำเลย แบบขาว ก็เป็นสีขาว ส่วนขาวก็ขาวสาร ขาวก็ขาวที่เรากินกันปกติ

ครูก๊ก : ขอคุณคะ ก็เป็นเรื่องที่เด็กๆ ค่อนข้างนั้นแหละ น่าจะตั้งแต่ชั้น (ประถม) ๔ หรือตั้งแต่ประถมต้นแล้วใช่ไหมคะในเรื่องของการผันวรรณยุกต์ วันนี้ครูก๊กก็เลยเอามาใช้เป็นลูกเล่น เอามาเป็นชื่อแผนการเรียนรู้อของเราในวันนี้ เสียเลย “ขาว ข่า ข้าว” แล้วเดี๋ยวมาดูว่าเราจะ “ขาว ข่า ข้าว” กันอย่างไรในวันนี้ เดี่ยวครูก๊กจะพาไปดูขาวข่าหนึ่ง

เด็กผู้ชาย : ขาวโควิดหรือครับ

ครูก๊ก : (ครูก๊กเปิดคลิปขาวให้เด็กๆ ชม)

ครูก๊ก : เด็กๆ ขา เมื่อสักครู่นี้ก็เป็นขาว “ขาวขาวนาแลกลาขาวเล” ปลาแลกลาขาวสาร ทีนี้เมื่อก็ดูจบแล้ว อยากชวนเด็กๆ มาลองดูซิว่าเด็กๆ คิดว่า “วัฒนธรรมที่ใครมีอะไรก็มาแบ่งปันกันแบบนี้ดีงามไหม” มีหลายคนพยักหน้า แต่ก็ยังอยากฟังเสียงของเด็กๆ ว่าดีงาม แล้วมันดีงามอย่างไรหรือคะ วัฒนธรรมแบบนี้ อยากฟังเสียงมะลิคะ

มะลิ : คือมันเป็นการแบ่งปันให้กันคะแล้วมันก็ไม่ต้องใช้เงินแล้วเราก็เหมือนกับว่าคนที่เขาอยากลำบากเขาก็จะมาแลกของกันอย่างนี้ ก็ถือเป็นวัฒนธรรมที่ดี

ครูก๊ก : ไม่ต้องใช้เงินนะคะ ก็ช่วยเหลือกันในยามยากลำบาก ก็แบ่งปันกันไปเท่าที่ตัวเองมีนะ... มะนาวล่ะคะ

มะนาว : หนูคิดว่ามันดี ค่อนข้างดีเลยคะ เพราะถึงแม้ว่ามีสถานการณ์โควิด แล้วก็ทีไรก็เกิดเขาล็อกดาวน์ใช่ไหมคะ แล้วหนูคิดว่าเขาก็ไม่ได้ใช้เงินนะคะ เพราะเราจะออกไปซื้อของเราก็กลัว ถูกไหมคะ เราไม่รู้ว่าที่ตลาด หรือว่าที่ห้าง หรือว่าที่ไหนก็ตาม มันจะมีใครที่สามารถแพร่เชื้อให้เราได้หรือเปล่า ก็เลยใช้วิธีการในการแลกกันเอาคะ เช่น แลกกับข้าวสาร และส่งปลาที่เขาทำให้ ไปให้ภาคอีสานหรือว่าภาคอะไรแบบนี้ แต่ว่าเขาก็เอาแบบให้เศรษฐกิจของตัวเอง หรือว่าให้แบบจุดเด่นของตัวเองไปแลกเปลี่ยนกับจุดเด่นของอีกคนหนึ่ง หนูคิดว่ามันเป็นแนวคิดที่ดี เพราะว่าภาคอีสานก็ข้าวหาไม่ยากเพราะว่าเขาก็ส่งออกข้าวเกือบจะทุกปี และที่ภูเก็ตก็มีปลา หรือมีสัตว์ทะเลเยอะมากที่สามารถเอาไปแลกได้ ก็รู้สึกว่ามันมีความพอเพียงคะ เพราะว่าเราไม่ต้องซื้ออะไรเพื่อที่จะเอามาแลก เราก็เอาของที่เรามีไปแลกของที่เขา มีอยู่

- ครูก๊ก : ขอบคุณคะมะนาว เด็กๆ ... ปรบมือให้เลยนะ ที่มะนาวพูดนะ เด็กๆ มีจุดหนึ่งนะที่น่าสนใจ ไม่รู้ว่าจะจับได้เหมือนครูก๊กหรือเปล่าว่าของที่เราแลกกัน เราไม่ได้ซื้อมาจากไหนคะ มันคือของที่บ้านเรามีอยู่แล้ว มันคือของที่เป็นจุดเด่น เราเอามาแปรรูป เอามาปรับ อย่างปลาจะเห็นใช่ไหมว่าเอามาแปรรูปให้เป็นปลาดกแห้งทำไมเขาไม่ส่งไปเป็นปลาสดละลูก ทำไมต้องมาทำเป็นปลาดกแห้งก่อนก็ส่งไปสดๆ เลย ทำไมต้องมาเสียเวลาตากแห้งอีก... กินใจเพราะอะไรครับ
- กินใจ : ก็คือเดี๋ยวผมจะตอบคำถามที่คุณครูถามก่อนหน้านี้อีกก่อน ผมก็คิดว่ามันดีครับ เพราะว่ามันจะไม่ค่อยมีการขโมยกัน ขโมยก็ลดน้อยลง เพราะว่าทุกคนก็ได้เท่ากัน ก็เลยจะไม่มีการขโมยเพื่อให้ได้อะไรอย่างนั้นอย่างนี้ ใครอยากได้ก็ไปแลกกัน ก็ได้แล้ว ก็ไม่ต้องขโมย ไม่ต้องลักขโมย แล้วก็จะได้ประสบการณ์ให้ฟังครับ ก็คือ แม่ของผมมีพื้นที่ ๕ ไร่ แล้วก็มีคนมาขอเช่าแล้วแม่ผมก็ให้ฟรี เขาก็เลยส่งข้าวกลับมาให้ ตอนนี้อย่างนี้ไม่หมดเลย
- ครูก๊ก : โอ้โห... เป็นวัฒนธรรมการแลกกันเหมือนกันนะกินใจ ก็คือ เป็นข้าวที่เขาก็ได้ใช้ประโยชน์จากพื้นที่ของคุณแม่ของกินใจ แล้วพอวันหนึ่งเขาได้ผลผลิตเขาก็ส่งกลับมาแบ่งปันให้กินใจนะ โอ้โห... เป็นภาพที่ครูก๊กฟังแล้วก็ชื่นใจมากเลยนะกินใจนะ... ลีโอละครับ
- ลีโอ : สาเหตุที่เขาส่งมาแบบปลาดกแห้งเพราะว่ามันเหมือนเป็นการถนอมอาหารของเขาครับ มันก็รักษาได้นานกว่าครับ
- ครูก๊ก : เพื่อให้เก็บรักษาได้นานกว่า เรามีจุดเด่นของเราก็จริงที่เป็นปลาทะเลเยอะๆ เลย แต่ว่าการที่จะส่งไปให้เขาก็ต้องดูวิธีการที่เหมาะสมด้วยนะที่แบบว่าเราจะส่งไปอย่างไรให้เขาได้รับประโยชน์จากสิ่งที่เราส่งไปมากที่สุดนะคะ เอ้า... กินใจ (ว่าไง) ลูก
- กินใจ : เพราะว่าถ้าเกิดเป็นปลาเค็มตากแดดมันก็จะเหมือนคลิวิตีไอพุดเลยคือมันจะไม่เสียง่ายแล้วก็มันจะมีรสเค็มของเกลือจะได้ไม่ต้องปรุง แค่อามาทำแต่ไม่ต้องปรุงก็ได้แล้วครับ แล้วก็ขอเล่าประสบการณ์อีกอันหนึ่งก็คือข้างบ้านผม ต่ำลิ่งขึ้นดกมาก ไม่รู้ขึ้นมาได้อย่างไร แล้วมันก็เลื้อยไปบ้านข้างๆ ครับ บ้านข้างๆ เขาก็เก็บมาให้ลูกเขากิน ลูกเขายังเป็นแบบเด็กเล็กครับแต่มันก็ไม่ได้อะไรหรรอครับ บ้านผมเลยเก็บไปให้อีกเพราะว่าบ้านผมมีข้าวขาวเลยครับ คือมีเยอะมากครับ เพราะว่าไม่รู้มันขึ้นมาได้อย่างไรไม่รู้เลยครับ ก็ส่งไปให้เขา เขาก็ส่งอะไรสักอย่างนี้ละ ผมจำไม่ได้ (เขา) ก็เอามาให้เหมือนกัน

ครูก๊ก : ขอบคุณครับกินใจ วันนี้ฟังเรื่องราวการแบ่งปันของบ้านกินใจตั้ง ๒ เรื่อง ครูก๊กก็มั่นใจว่าหลายๆ บ้านน่าจะมีวัฒนธรรมเช่นนี้เหมือนกัน ที่มีการแบ่งปันกันเล็กๆ น้อยๆ อาจจะเป็นระหว่างเพื่อนบ้านกับเพื่อนบ้าน หรือเป็นการแบ่งปันระหว่างตัวเรากับกลุ่มอื่นที่อาจจะใหญ่ไปมากกว่าเพื่อนบ้านก็แล้วแต่โอกาสของแต่ละบ้านไป แต่ก็เห็นว่ามันเป็นวัฒนธรรมที่ดีงามที่อยากให้เกิดขึ้น อยากให้วิธีการแบ่งปันมันอยู่ติดจนกลายเป็นวิถีที่อยู่ในจิตใจของเด็กๆ มีอะไรก็รู้จักแบ่งปันกัน แต่ก็ต้องดูไปตามความเหมาะสมอย่างที่มีเมตตาบอกตอนแรกว่าของที่แบ่งปันไม่จำเป็นต้องเป็นของที่ซื้อ มันเป็นของที่เรามีอยู่แล้วก็ได้ ก็หยิบไปเล็กๆ น้อยๆ เท่าที่เราพอจะให้ได้ล่ะ

เมื่อที่เราได้รู้การแบ่งปันผ่านข่าวที่เป็นวิดีโอนะ มาทั้งภาพ แล้วก็เสียง ทีนี้ครูก๊กจะพาเด็กๆ มารับรู้ข่าวสารการแบ่งปันนี้ผ่านข่าวสื่อสิ่งพิมพ์กันบ้าง เด็กๆ “ข่าว” คำว่าข่าว ข ไซ้ ไม้เอก สระอา ว แหวน สะกดนี้ ในภาษาอังกฤษคือคำว่าอะไรคะ ครูเห็นคนตอบ เห็นหลายคนขยับปากยุบๆ เปิดไม่ศัลูก คำว่าอะไรคะ... กะทิ

กะทิ : NEWS ค่ะ

ครูก๊ก : (สะกดทีละตัว ออกสำเนียงชัดเจน) N E W S

กะทิ : ทำไมครูก๊กสำเนียงแบบนี้คะ

ครูก๊ก : ครูก๊กต้องมีสำเนียงของตัวเองค่ะ เอ้า... เด็กๆ ค่ะ ทีนี้ลองมาสังเกตคำว่า NEWS กันนะ คำว่า NEWS มีที่มาจากอะไร ใครรู้บ้าง ตัวอักษร ๔ ตัวนี้มาจากไหน... ดันส์ครับ

ดันส์ : NEWS ตัว N มาจาก North แปลว่าเหนือ E คือ East แปลว่าทิศตะวันออก ส่วน W คือ West คือทิศตะวันตก ส่วน S คือ South ที่แปลว่าทิศใต้ มันเกี่ยวข้องกับแผนที่ครับ

ครูก๊ก : เยี่ยมเลย ขอบคุณครับ ตอนนี้ NEWS ของเรามาครบทั้ง ๔ ภาคเลย ทวนความทรงจำกันนิดหนึ่ง ข่าว “ข่าวชานาแลกลาชาเวล” เกี่ยวข้องกับการแบ่งปันระหว่างภาคไหนกับภาคไหนบ้าง รู้ไหม... มะลิ ภาคไหนลูก

มะลิ : ภาคใต้กับภาคอีสานค่ะ

จากนั้นนักเรียนทุกคนอ่านข่าวสิ่งพิมพ์ตามที่ครูก็มอบหมาย

ทั้งหมดคือเรื่องราวของชีวิตที่สื่อสารกันผ่านจอ ทั้งจิตใจของนักเรียนกับครูในห้องเรียนออนไลน์ และจอภาพที่สะท้อนให้เห็นกำลังใจของคนที่กำลังดำเนินไปอย่างมีพลังและส่งต่อพลังนั้นให้กับผู้คนอีกมากมายที่มีโอกาสเข้ามารับรู้เรื่องราวของพวกเขา

ขาว ข่าว ข้าว

คุณครูก็ก - นินฤนาท นาคบุญช่วย

